

September '26

Onze inzichten:

- ❖ Kritisch AI-gebruik begint bij het zichtbaar maken van redeneringen, niet alleen resultaten
- ❖ Professioneel oordeel moet bewust in AI-workflows worden ingebouwd
- ❖ AI-literacy gaat minder over prompten en meer over beoordelen, controleren en onderbouwen
- ❖ AI kan denken versnellen, maar mag het denkproces niet onzichtbaar of passief maken
- ❖ De beste professionals gebruiken AI niet als antwoordmachine, maar als aanleiding om betere vragen te stellen

Onderzoek 1: Workplace AI has a visibility problem. Here's how to fix it [MIT Media Lab](#)
September 2026, validiteit: 95%

Ontwikkeling 1: AI maakt denkprocessen onzichtbaar

Wanneer professionals AI gebruiken, zien collega's vaak alleen het eindresultaat en niet welke bronnen, aannames of twijfels eraan voorafgingen. Daardoor wordt het lastiger om redeneringen te controleren of fouten tijdig te herkennen. MIT waarschuwt dat AI zo kritisch denkwerk uit het zicht van teams kan halen. Organisaties moeten daarom niet alleen output delen, maar ook voldoende context om die output te kunnen beoordelen.

Ontwikkeling 2: Individueel AI-gebruik kan een teamprobleem worden

Privé-interactie met AI lijkt efficiënt, maar wordt problematisch zodra anderen op de uitkomst moeten vertrouwen. Zonder inzicht in onderliggende keuzes kunnen teams analyses dupliceren of ongeteste aannames overnemen. MIT onderzoekt daarom hoe delen van AI-interacties zichtbaar kunnen worden gemaakt zonder volledige chatgeschiedenissen te delen. Kritisch AI-gebruik wordt daarmee ook een samenwerkingsvraagstuk.

Ontwikkeling 3: Verantwoording wordt onderdeel van professioneel AI-gebruik

Professionals hoeven niet elke prompt te documenteren, maar moeten wel kunnen uitleggen hoe zij tot een AI-ondersteunde conclusie zijn gekomen. De kern verschuift van 'wat heeft AI gezegd?' naar 'waarom vertrouwen wij deze uitkomst?'. Dat vraagt om transparantie over bronnen, aannames en onzekerheden. AI-gebruik wordt daarmee steeds meer onderdeel van professionele verantwoording.

September '26

Onze inzichten:

- ❖ Kritisch AI-gebruik begint bij het zichtbaar maken van redeneringen, niet alleen resultaten
- ❖ Professioneel oordeel moet bewust in AI-workflows worden ingebouwd
- ❖ AI-literacy gaat minder over prompten en meer over beoordelen, controleren en onderbouwen
- ❖ AI kan denken versnellen, maar mag het denkproces niet onzichtbaar of passief maken
- ❖ De beste professionals gebruiken AI niet als antwoordmachine, maar als aanleiding om betere vragen te stellen

Onderzoek 2: A blueprint for keeping humans in control of AI [Stanford Graduate School of Business](#) September 2026, validiteit: 97%

Ontwikkeling 1: Goede AI moet weten wanneer menselijk oordeel nodig is

Stanford onderzoekt AI-systemen die niet simpelweg zelfstandig doorgaan, maar leren wanneer zij een mens om hulp moeten vragen. Dat verandert de rol van menselijke controle: niet alles hoeft continu te worden nagekeken, maar kritieke momenten moeten wel worden herkend. De uitdaging wordt om expliciet vast te leggen wanneer AI zelfstandig mag handelen en wanneer menselijke tussenkomst noodzakelijk is.

Ontwikkeling 2: Menselijke controle moet vooraf worden ontworpen

Menselijk toezicht werkt minder goed wanneer het pas achteraf wordt toegevoegd. Stanford ontwikkelt daarom systemen waarin grenzen, escalatiemomenten en supervisie vooraf zijn ingebouwd. Voor organisaties betekent dit dat kritisch AI-gebruik niet alleen een vaardigheid van medewerkers is, maar ook een ontwerpeis voor werkprocessen. Professioneel oordeel moet bewust een plek krijgen in de workflow.

Ontwikkeling 3: Meer autonome AI vraagt om beter georganiseerde supervisie

Naarmate AI-agents zelfstandiger worden, neemt de noodzaak toe om toezicht slim te organiseren. Stanford onderzoekt modellen waarbij zowel mensen als andere AI-systemen toezicht kunnen houden op een model dat niet volledig vertrouwd wordt. Managers moeten dus niet alleen bepalen wat AI mag doen, maar ook hoe fouten worden gedetecteerd en geëscaleerd. Kritisch toezicht wordt daarmee een organisatiecompetentie.

September '26

Onze inzichten:

- ❖ Kritisch AI-gebruik begint bij het zichtbaar maken van redeneringen, niet alleen resultaten
- ❖ Professioneel oordeel moet bewust in AI-workflows worden ingebouwd
- ❖ AI-literacy gaat minder over prompten en meer over beoordelen, controleren en onderbouwen
- ❖ AI kan denken versnellen, maar mag het denkproces niet onzichtbaar of passief maken
- ❖ De beste professionals gebruiken AI niet als antwoordmachine, maar als aanleiding om betere vragen te stellen

Onderzoek 3: PISA findings on artificial intelligence use, reading skills and learning **OECD**

September 2026, validiteit: 93%

Ontwikkeling 1: De beste professionals gebruiken AI niet als antwoordmachine, maar als aanleiding om betere vragen te stellen

De OECD ziet dat hogere prestaties niet simpelweg samenhangen met méér AI-gebruik. Sterke prestaties hangen juist samen met vaardigheden zoals informatie beoordelen, ambiguïteit verdragen en fel van mening onderscheiden. AI kan ondersteuning bieden, maar vervangt deze cognitieve vaardigheden niet. Dat is ook relevant voor professionals die steeds vaker AI-gegenereerde informatie moeten beoordelen.

Ontwikkeling 2: AI-literacy draait vooral om beoordelen

Volgens de OECD is AI-geletterdheid veel meer dan weten hoe je een prompt schrijft. Gebruikers moeten AI-output kunnen interpreteren, controleren en kritisch wegen. Juist in een omgeving waarin antwoorden snel en overtuigend worden gepresenteerd, wordt het vermogen om bewijs en redeneringen te toetsen belangrijker. AI-literacy wordt daarmee een vorm van professioneel oordeelsvermogen.

Ontwikkeling 3: Leren vereist inspanning, ook mét AI

De OECD waarschuwt dat kant-en-klare AI-antwoorden cognitieve inspanning kunnen verminderen. Wanneer mensen vooral consumeren wat AI produceert, bestaat het risico dat onderliggende vaardigheden minder worden geoefend. Effectief AI-gebruik vraagt daarom om actief interpreteren, vergelijken en zelf redeneren. De beste leeromgeving gebruikt AI om denken uit te lokken, niet om denken over te nemen.